

چم و خم ہاے محیط کسب و کار

چم و خم

مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب و کار

تهیه و تنظیم	: سارا اسدبیگی
ناظر علمی	: مهدی فلاح دوست، الهام خدنگ
تاییدکننده نهایی	: علی فیروزی
صفحه آرا و طراح جلد	: سروش فاطمی
گردآورندگان	: سارا اسدبیگی، پونه اروند، محسن ابرج
کد سند	: ۴۰۰۲۰۱۴۱۰۶۰
تاریخ انتشار	: شهریور ۱۴۰۰
نوبت چاپ	: اول
ناشر	: مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب و کار
پدیدآورندگان	: فرهاد بیات، محسن عامری، امیرحسین زمانی، آرمین خوشوقتی، جواد معتمدی، فرشید رستگار، سید علیرضا شکوهیان، علی تقی زاده، علیرضا کردلو، عباس نوروزی، وحید حاجی زاده، فاطمه کیلانی، بیتا انصافیان، زهرا معادی، بهنام توتونی، بهاره هاشملو.

چم و خم های محیط کسب و کار

سخن آغازین

امروزه نگرانی‌هایی در خصوص افت سطح فعالیت‌های اقتصادی بخش خصوصی در کشور ایجاد شده که اقتضاء می‌نماید اقدامات ویژه‌ای از سوی دولت صورت گیرد تا ضمن مقابله با تهدیدات اقتصادی موجود، بستر مناسبی برای توسعه فعالیت‌های اقتصادی این بخش در جهت افزایش تولید و ایجاد اشتغال در کشور فراهم شود.

در این مسیر، لازم است اقداماتی صورت گیرد که منجر به استقرار شرایط مناسب و توسعه‌دهنده ویژگی‌های درونی افراد با رویکرد توانمندسازی یا توان‌افزایی، افزایش آگاهی، ارتقاء ظرفیت و قدرت بخش خصوصی در فعالیت اقتصادی و مهار شرایط محیطی شده و امکان بهره‌مندی از اراده و قدرت این بخش در تغییر و انطباق با محیط پیرامونی را فراهم آورد؛ با این قید که این تغییر و انطباق با منافع بلندمدت همه ذینفعان از جمله کارگران و مصرف‌کنندگان نیز سازگار باشد. بر این مبنا، انتظار می‌رود با رویکرد توانمندسازی بخش غیردولتی علی‌الخصوص در آگاهی بخشی به کسب‌وکارهای خرد، کوچک و متوسط، بتوان گامی در جهت حفظ عزت ملی و تامین معاش آحاد جامعه برداشت.

در حوزه توانمندسازی بخش خصوصی، رویکرد قالب جهانی، مبتنی بر نگاه سازمان توسعه صنعتی ملل متحد (یونیدو) با ماهیتی درون‌زا است. مطابق این رویکرد دولت باید ضمن حفظ استقلال خود نسبت به گروه‌های ذینفع، تبلور خواست و نیاز فعالان کسب و کار باشد. دولتی که دارای این مشخصه‌ها باشد به خوبی می‌تواند در خدمت توسعه صنعتی و رشد بنگاه‌های اقتصادی قرار گیرد و در این چارچوب، از طریق آگاه نمودن و برقرار نمودن ارتباط با صاحبان کسب و کار در فعالیتهای مختلف کمک کند تا مشکلات توسعه هر رشته فعالیت شناخته شده و فعالان همان صنعت بتوانند راهکارهایی برای غلبه بر مشکلات خود بیابند.

بر این مبنا، توانمندسازی در مفهوم کلی، فرآیندی است که در آن، افراد، گروه‌ها و جوامع از وضعیت موجود زندگی و شرایط حاکم بر آن آگاهی پیدا می‌کنند و برای تغییر شرایط موجود به سمت شرایط مطلوب، اقدام آگاهانه و سازمان‌یافته انجام می‌دهند. لذا، ارائه آموزش‌های کاربردی برای توانمندسازی بخش خصوصی به منظور تقویت بنیه اقتصادی کشور، در شرایط کنونی که کشور با مشکلات عدیده‌ای از تحریم‌ها تا بحران جهانی ناشی از شیوع ویروس کرونا مواجه است، اجتناب‌ناپذیر می‌نماید.

با این رویکرد و نظر به اهمیت موضوع، مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب و کار، در سال ۱۳۹۹ نسبت به تولید، تدوین و انتشار محتوای آموزشی مرتبط با آگاه‌سازی کسب‌وکارها علی‌الخصوص کسب‌وکارهای نوپا و کسب‌وکارهای خرد، کوچک و متوسط با پیچ و خم‌های موجود در محیط کسب‌وکار و نظام بوروکراسی اداری، در قالب فایل‌های تصویری و در بستر فضای مجازی (شامل سایت آپارات، به نشانی <https://www.aparat.com/Cham.O.Kham> و پورتال اصلی وزارت امور اقتصادی و دارایی، به نشانی <https://mefa.ir/> و نیز درگاه‌های رسمی ادارات کل استانی این وزارتخانه)، اقدام نمود.

شایان ذکر است این ویدئوها که از آن‌ها به اختصار به عنوان «**چم و خم**» یاد می‌شود، با رویکردی کاملاً کاربردی و نکته محور در قالب ۶۰ قسمت تهیه، تدوین و در اختیار عموم مردم نهاده شده است.

کتابچه‌ی حاضر، تلاشی برای تدوین و انتقال مکتوب مفاهیم و نکات منتشر شده در ویدئوهای مذکور است، با امید آنکه مورد توجه اصحاب کسب و کار قرار گیرد و در آگاهی ایشان موثر واقع شود. لازم به اشاره است گستردگی مباحث مرتبط به حدی است که شاید باید چندین کتاب در اطلاع رسانی این موضوعات به رشته تحریر درآید و منتشر شود. لکن در این بخش به صورت مجمل، تلاش شده به موضوعاتی نظیر «معرفی نهادهای تسهیل کننده محیط کسب و کار»،

«ملاحظات راه‌اندازی یک کسب‌وکار»، «قوانین و ملاحظات مالیاتی»، «قوانین، ملاحظات و مسائل مربوط به کار و تامین اجتماعی»، «موضوعات مرتبط با نگارش قراردادهای تجاری»، «موضوعات پایه‌ای مرتبط با مباحث تامین مالی» و «مسائل مربوط به کسب‌وکارهای بخش کشاورزی» پرداخته شود.

گفتنی است نظر به لزوم به روزرسانی مطالب مذکور از سویی و گستردگی موضوعات مرتبط مورد نیاز اصحاب کسب و کار از سوی دیگر، مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب‌وکار بر آن است تا نسبت به تکمیل و به روزرسانی مطالب این مجلد، در جلد‌های آتی که در تواتر زمانی تهیه و تدوین خواهند شد، اقدام نماید.

علی فیروزی

رئیس مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب و کار

فهرست

۱ چم اول : نهادهای تسهیل کننده محیط کسب و کار

- ۱ خم اول : هیات مقررات زدایی و بهبود محیط کسب و کار
- ۳ خم دوم : درگاه ملی مجوزهای کشور
- ۶ خم سوم : پنجره واحد فیزیکی شروع کسب و کار
- ۸ خم چهارم : کارگروه کاهش موانع کسب و کارهای مجازی
- ۸ خم پنجم : شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی
- خم ششم : کمیته بهبود محیط کسب و کار (موضوع بند ب ماده (۱۲) قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور)
- ۹
- ۱۰ خم هفتم : کارگروه ملی کشاورزی تجاری

۱۲ چم دوم : راه اندازی فعالیت

- ۱۲ خم اول : زمان مناسب برای تاسیس شرکت
- ۱۲ خم دوم : مزایای تاسیس شرکت
- ۱۴ خم سوم : شرکت های تجاری مناسب برای انواع کسب و کارها
- ۱۵ خم چهارم : ضوابط خاص داخلی اتحادیه های صنفی
- ۱۵ خم پنجم : دریافت پروانه کسب با قرارداد اجاره کوتاه مدت
- ۱۶ خم ششم : فعالیت های مشمول استعلام
- ۱۷ خم هفتم : چگونگی پاسخ به استعلام

۱۸ خم هشتم : انجام چند فعالیت در محل واحد

۱۹ **چم سوم : مالیات**

الزام به ثبت نام برای گواهی صدور یا تمدید ثبت نام مالیات بر ارزش

۱۹ افزوده

۱۹ خم اول: ماده ۱۳۷ قانون مالیات‌های مستقیم

۲۰ خم دوم: هزینه های قابل قبول مالیاتی

۲۱ خم سوم: آیین‌نامه اجرایی اسناد، مدارک، دفاتر و مدارک مالیاتی

۲۲ خم چهارم: تخفیفات و معافیت های مالیاتی

۲۳ خم پنجم: رسیدگی‌های مالیاتی در نظام مالیات بر ارزش افزوده

۲۴ خم ششم: معافیت مالیاتی و اظهارنامه

۲۵ خم هفتم: ارسال فصلی فهرست معاملات به سازمان امور مالیاتی

۲۶ خم هشتم: مواد ۲۲ و ۲۳ قانون مالیات بر ارزش افزوده

۲۷ خم نهم: استاندارد حسابداری شماره ۳۵ مالیات بر درآمد

۲۸ **چم چهارم: کار و تامین اجتماعی**

۲۸ خم اول: ماده ۴۷ قانون کار

۲۸ خم دوم: جبران خدمات کارکنان

۳۰ خم سوم: باز طراحی نظام جبران خدمت

۳۰ خم چهارم: ارتقاء عملکرد کارکنان

۳۱ خم پنجم: اندازه گیری عملکرد کارکنان

۳۱ خم ششم: علی الحساب شدن سنوات خدمت

۳۲ خم هفتم: پورسانت‌ها و پاداش‌های روزانه در لیست تامین اجتماعی

۳۳ خم هشتم: تکلیف کارفرما در پرداخت سهم بیمه به تامین اجتماعی

- ۳۵ **چم پنجم: قراردادها**
- ۳۵ خم اول: شرط داوری در قراردادها
- ۳۸ خم دوم: خطاهای رایج در قراردادها
- ۳۹ **چم هشتم: تسهیلات ریالی و ارزی**
- ۳۹ خم اول: نرخ تسعیر ارز در صورت های مالی
- ۴۰ خم دوم: بلاک چین
- ۴۱ **چم هفتم: فرابورس**
- ۴۱ خم اول: کارکرد بازار فرابورس
- ۴۲ خم دوم: تامین مالی جمعی در فرابورس
- ۴۴ **چم هشتم: کشاورزی**
- ۴۴ خم اول: مشارکت عمومی و خصوصی در بخش کشاورزی
- ۴۵ خم دوم: ظرفیت آموزشی موجود برای گذار از کشاورزی سنتی به تجاری
- ۴۶ خم سوم: برخورداری از حمایت های زنجیره ارزش در بخش کشاورزی

چم اول : نهادهای تسهیل کننده محیط کسب و کار

حاکمیت برای تسهیل امور مرتبط با شروع، نگهداری و توسعه کسب و کارها بر اساس قوانین و مقررات، نهادهای و ابزارهایی را تعریف نموده است که در این چم به معرفی تعدادی از آنها، از قبیل هیات مقررات زدایی و بهبود محیط کسب و کار، درگاه ملی مجوزهای کشور، پنجره واحد فیزیکی شروع کسب و کار، شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی، کمیته ماده (۱۲) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور و کارگروه ملی کشاورزی تجاری پرداخته شده است.

خم اول : هیات مقررات زدایی و بهبود محیط کسب و کار

- ارائه دهنده: زهرا میعاد، کارشناس حوزه‌ی مقررات زدایی
- تاریخ انتشار: بهمن ماه سال ۱۳۹۹

در اقتصادهایی که مشخصه بارز آنها، وضع مقررات سنگین است، هزینه‌های بسیار بالایی برای آغاز فعالیت به کسب و کارها تحمیل می‌شود و این امر زمینه بروز فساد در اقتصاد این کشورها را فراهم می‌کند. برای مواجهه با این مشکلات در طول دهه گذشته، دولت‌ها به طور فزاینده‌ای به سمت تسهیل فضای کسب و کار از طریق مقررات زدایی و اصلاح قوانین و مقررات مخل روی آوردند. چرا که اهمیت ساده-سازی و شفافیت قوانین و مقررات کسب و کار را در کاهش فساد و ارتقای نوآوری و رقابت پذیری درک کردند.

در کشور ما با تصویب قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، هیات مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار مطابق ماده ۷ این قانون و اصلاحات بعدی آن به عنوان نهادی فراقوه‌ای با عضویت تشکل‌های بخش خصوصی شامل روسای اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، اتاق اصناف ایران و اتاق تعاون و نیز نهادهای نظارتی شامل مجلس شورای اسلامی، دیوان محاسبات کشور، دادستانی و سازمان بازرسی کل کشور با ریاست وزیر امور اقتصاد و دارایی تشکیل شده است. این هیات همواره در تعامل نزدیک با فعالان اقتصادی است و اصلاح قوانین و مقررات محدود کننده صدور مجوزهای کسب و کار را از طریق آن‌ها و با برگزاری جلسات منظم هفتگی و ماهانه به پیش می‌برد. شایان ذکر است درخواست‌های ارسالی از سوی شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی و انجمن‌ها و تشکل‌های تخصصی و حرفه‌ای برای رفع موانع دست و پاگیر فعالان اقتصادی، منجر به صدور مصوبه‌های لازم‌الاجرای از سوی هیات مقررات‌زدایی شده است که از آن جمله می‌توان به توسعه پنجره واحد فیزیکی شروع کسب و کار، اصلاح فرایند ثبت اختراع نرم‌افزارهای رایانه‌ای، اصلاح فرایند ثبت علائم تجاری، اصلاح اخذ پروانه استاندارد، تسهیل و اصلاح رویه صدور بیش از یک پروانه در یک پلاک ثبتی، تسهیل و تسریع شرایط و مراحل مجوز واگذاری زمین و تغییر کاربری اراضی، تسهیل و اصلاح رویه صدور مجوزهای واحدهای گلخانه‌ای، دام و طیور و آبزیان و همچنین اصلاح رویه‌های محل فعالیت‌های فروشگاه‌های زنجیره‌ای اشاره کرد. لازم به ذکر است مصوبات هیات در درگاه ملی مجوزهای کشور به آدرس G4B در دسترس عموم است. اما رسالت اصلی که بر عهده هیات مقررات‌زدایی، به عنوان مرجع قانونی اصلاح فرایندهای صدور مجوزهای کسب و کار، قرار دارد این است که هیات، حسب اعلام مراجع صدور مجوزها و یا در صورت عدم اعلام آن‌ها رأساً، و با همکاری انجمن‌ها و تشکل‌های بخش خصوصی و به طور اعم جامعه مدنی کشور در تلاش است شرایط و مراحل صدور مجوزهای کسب و کار در مقررات، بخشنامه‌ها، آیین‌نامه‌ها و مانند این‌ها را به نحوی تسهیل و تسریع کند که صدور مجوز کسب و کار با کمترین هزینه و در کمترین زمان ممکن به صورت غیرحضوری و ترجیحاً آنی

صورت گیرد. در همین راستا وزارت امور اقتصاد و دارایی به عنوان دبیرخانه هیات مقررات‌زدایی، اقدام به راه‌اندازی درگاه ملی مجوزهای کشور کرده است که این درگاه چه در زمینه شفافیت و چه در جلوگیری از فساد در حوزه صدور مجوزهای کشور نقش بسیار مهمی دارد.

با راه‌اندازی این درگاه برای کلیه مراجع صدور مجوزهای کشور این شرایط فراهم شده که بتوانند اطلاعات مجوزهای خود را در آن بارگذاری نمایند. نکته مهم این است که هیچ یک از مراجع صدور مجوزهای کسب و کار، اجازه ندارد، حتی با توافق متقاضی دریافت مجوز، هیچ‌گونه شرط، مدرک یا هزینه‌ای را بیش از آنچه که در این درگاه بارگذاری شده است از او دریافت کند. تخلف از این امر مشمول مجازات موضوع ماده ۶۰۰ قانون مجازات اسلامی است.

چم دوم : درگاه ملی مجوزهای کشور

- ارائه دهنده: بیتا انصافیان و بهنام توتونی، کارشناسان درگاه ملی مجوزهای کشور
- تاریخ انتشار: مهر و اسفند ماه سال ۱۳۹۹

مرجع رسمی اعلام شرایط صدور، تمدید و ابطال مجوزهای کسب و کار، درگاه ملی مجوزهای کشور به نشانی g4b.ir است. بنابراین متقاضیان برای اطلاع از اینکه چه فعالیت‌هایی نیاز به اخذ مجوز دارد، دستگاه صادرکننده مجوز کدام و شرایط، مراحل، مدارک، زمان و هزینه صدور مجوز چگونه است می‌توانند به این سامانه مراجعه نمایند. در صورتی که در این سامانه فعالیتی منوط به مجوز نشده باشد، اگر دستگاهی بر خلاف این ترتیبات، اشخاص را مکلف به دریافت مجوز نماید، خلاف مقررات عمل نموده و حتی دستگاه‌ها نمی‌توانند با توافق متقاضی، آن‌ها را مجبور به ارائه مدارک یا هزینه‌ای بیش از آنچه که در این سامانه اعلام شده نمایند. در این خصوص، با

متخلفین برابر ماده ۶۰۰ قانون مجازات اسلامی که مستلزم ۲ ماه تا یکسال حبس است برخورد خواهد شد.

درگاه ملی مجوزهای کشور به آدرس اینترنتی G4B.ir به استناد مبانی قانونی از جمله ماده ۵۷ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر مصوب ۱۳۹۴، سه مصوبه هیأت وزیران و دو مصوبه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی مشتمل بر ۴ زیرسامانه طراحی، پیاده‌سازی و در دو سطح ملی و استانی به کارگیری شده است.

۱. پایگاه اطلاعات مجوزها و استعلامات کشور (نما)

۲. سامانه صدور مجوزهای کشور (سام)

۳. سامانه دریافت، انعکاس، پیگیری و رسیدگی به شکایات متقاضیان صدور مجوزهای کسب‌وکار (دادور)

۴. میز مشاوره کسب‌وکار (یاور)

اولین زیرسامانه که در مرداد ۱۳۹۶ راه‌اندازی شد سامانه «دریافت، انعکاس، پیگیری و رسیدگی به شکایات متقاضیان صدور مجوزهای کسب‌وکار (دادور)» نام دارد. این سامانه به هیأت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار اجازه خواهد داد تا بتواند مسئولیت‌های قانونی خود در زمینه‌ی نظارت عالی بر فرایندهای صدور مجوز در دستگاه‌های اجرایی کشور را انجام داده و شکایت‌های مردمی را در زمینه‌ی مشکلات و مسائل موجود در فرایند صدور مجوز دریافت کند. بر طبق قانون در فرآیند مذکور می‌بایست ۷ روزه به متقاضیان پاسخ داده شود ولی پس از بررسی‌های میدانی مشخص شد متقاضیان از حقوقشان مطلع نیستند. میانگین زمان پاسخگویی توسط مراجع صدور مجوز به شکایات ثبت شده در این سامانه در ابتدای فعالیت بعضاً به ۱۰۰ روز نیز می‌رسید که در اسفند ۱۳۹۹ به ۷ روز کاهش یافته است.

زیر سامانه دوم که به شکل فعلی خود در آبان‌ماه ۱۳۹۶ در اختیار متقاضیان قرار داده شد، «پایگاه اطلاعات مجوزها و استعلامات کشور (نما)» نام دارد. وفق ماده (۵۷) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مراجع صدور مجوز ظرف مدت ۱ ماه از ابلاغ قانون مذکور موظف به اعلام نوع، شرایط و فرایند

صدور، تمدید و لغو مجوز به همراه مبانی قانونی مربوطه هستند و سامانه نما محملی برای به اشتراک گذاری این اطلاعات با مردم است. تا پایان اسفند ۱۳۹۹، تعداد ۱۱۹۹ عنوان مجوز بر روی این سامانه ثبت شده که از این تعداد ۸۷۵ عنوان (۷۳ درصد) دارای شناسنامه تکمیل شده هستند و علیرغم همکاری ضعیف برخی از مراجع صدور مجوز، تکمیل شناسنامه سایر عناوین همچنان در دست پیگیری از سوی مرکز ملی مطالعات، پیش و بهبود محیط کسب و کار است.

سومین زیر سامانه که در تیرماه ۱۳۹۷ راه اندازی شد، «سامانه صدور مجوزهای کشور (سام)» نام دارد. وظیفه این سامانه دریافت درخواست مجوز از مردم، تحویل آن به دستگاه اجرایی مربوطه، تبادل استعلامات اولیه مرتبط با مجوزهای بین دستگاه های اجرایی و نهایتاً تحویل مجوز صادر شده به درخواست کننده مجوز است. این سامانه به دنبال این است که متقاضیان مجوزها بدون سردرگمی، مجوزهای خود و استعلامات مربوط به آن را فقط از یک نقطه‌ی قابل پیش عمومی از حاکمیت درخواست نمایند تا با شناسایی گلوگاه‌ها و موانع موجود در شبکه مجوزدهی کشور که با شاخص‌های کمی نظیر مدت زمان صدور مجوز، هزینه صدور، مدارک دریافتی از متقاضیان و تعداد استعلامات مرتبط برای مجوزها، ضمن ایجاد وحدت رویه در صدور، عملکرد دستگاههای اجرایی رصد و سنجیده شود. در این سامانه تاکنون نزدیک به یک و نیم میلیون درخواست مجوز و نزدیک به ۹۰۰ هزار مجوز صادر شده ثبت و بیش از ۵ میلیون استعلام پیش نیاز صدور مجوز بصورت الکترونیکی و بدون نیاز به حضور متقاضی (شامل استعلامات پایه و گواهی ماده ۱۸۶ قانون مالیات‌های مستقیم) تبادل شده است.

چهارمین زیرسامانه نیز «میز مشاوره کسب و کار (یاور)» است که در شهریورماه ۱۳۹۷ راه‌اندازی شد. این سامانه به روش e-ticketing درخواست مشاوره در حوزه های تخصصی (ثبت شرکت، مالیات، گمرک، اصناف، بیمه، اخذ تسهیلات و ...) را از مردم دریافت و توسط کارشناسان خبره (ستادی و استانی) که به عنوان نمایندگان مطلع و دارای اختیار رسماً معرفی شده‌اند و دارای کارتابل اختصاصی هستند، به صورت استناد پذیر و غیر قابل انکار به آن‌ها پاسخ می‌دهند. تا پایان

اسفند ۱۳۹۹ مجموع ۳۲۴۶ درخواست مشاوره در استان‌ها از سوی فعالان اقتصادی در رابطه با صدور مجوزهای کسب و کار در سامانه یاور به ثبت رسیده است. مدت زمان پاسخگویی در بدو راه‌اندازی به سوالات مردم توسط دستگاههای اجرایی به ۱۴۵ روز نیز می‌رسیده که این عدد در اسفند ماه ۱۳۹۹ به ۵ روز تقلیل یافته است.

خم سوم: پنجره واحد فیزیکی شروع کسب و کار

- ارائه دهنده: بهاره هاشملو، کارشناس بهبود محیط کسب و کار
- تاریخ انتشار: شهریور ماه سال ۱۳۹۹

پیشنهاد ایجاد پنجره واحد فیزیکی شروع کسب و کار با توجه به آسیب‌شناسی انجام شده برای نماگر شروع کسب و کار بانک جهانی و بررسی تجارب کشورهای موفق، مطرح و پس از طی جلسات متعدد با استناد به مصوبه سی و ششم هیات مقررات زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار در تاریخ دهم خرداد ماه سال ۱۳۹۹ در شهر تهران برای شرکت‌های با مسئولیت محدود راه‌اندازی شد. تمامی فعالیت‌های مربوط به شروع یک کسب و کار از جمله پذیرش و ثبت درخواست تأسیس شرکت با مسئولیت محدود، مشاوره و تعیین نام شرکت، ایجاد شخصیت حقوقی و اخذ شناسه ملی و شناسه ثبت شرکت، ثبت آگهی تأسیس در روزنامه‌های رسمی و کثیرالانتشار، اخذ کد کارگاهی تأمین اجتماعی، اخذ دفاتر پلمب قانونی و ثبت نام مالیاتی در همین پنجره واحد برای متقاضیان به انجام می‌رسد؛ بدون اینکه آن‌ها به سایر ارگان‌ها و دستگاه‌ها مراجعه حضوری داشته باشند. متوسط مدت زمان انجام کلیه فرآیندهای ذکر شده فقط ۳ روز می‌باشد. این در حالی است که قبلاً مراحل در ۷۳ روز انجام می‌شده است.

ایجاد پنجره واحد فیزیکی شروع کسب و کار با کمک بخش خصوصی و به همت اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران با تهیه مکان و تجهیزات انجام پذیرفت. به گونه‌ای که در حال حاضر این پنجره واحد در محل ساختمان شماره (۱) اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران به نشانی خیابان خالد اسلامبولی (وزرا)، روبروی خیابان بیست و یکم، طبقه همکف قرار دارد.

پس از عملکرد موفق پنجره واحد فیزیکی شروع کسب و کار شهر تهران و با هدف تسهیل فضای کسب و کار، با کمک و همکاری بخش خصوصی (اتاق‌های تبریز، اصفهان، مشهد و شیراز) و هم‌همی دستگاه‌های ذیربط از قوه قضاییه و قوه مجریه، پنجره واحد فیزیکی شروع کسب و کار در این چهار شهر به آدرس‌های زیر افتتاح شد. به طور قطع این اقدام، فرآیند شروع کار را برای فعالین اقتصادی در کلان شهرهای کشور سهل و دلپذیر خواهد کرد.

پنجره واحد فیزیکی شروع کسب و کار مشهد: بلوار وکیل آباد، بین هاشمیه و سامانیه، ساختمان شماره دو اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی مشهد.

پنجره واحد فیزیکی شروع کسب و کار تبریز: خیابان ارتش شمالی ساختمان اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز.

پنجره واحد فیزیکی شروع کسب و کار اصفهان: پل خواجه، میدان فیض، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی اصفهان.

پنجره واحد فیزیکی شروع کسب و کار شیراز: خیابان قصرالدشت، بالاتر از چهار راه زرگری، نبش کوچه ۷۳ الف.

خم چهارم: کارگروه کاهش موانع کسب و کارهای مجازی

- ارائه دهنده: فرهاد بیات، کارشناس و مدرس حقوق کسب و کار
- تاریخ انتشار: شهریور سال ۱۳۹۹

حمایت از کسب و کارهای مجازی با محدود شدن طرح دعوا از سوی دستگاه‌های اجرایی علیه این کسب و کارها به موجب مصوبه ۱۳۹۶/۱۱/۳ هیات وزیران و بخشنامه ۱۳۹۷/۹/۲۵ معاون حقوقی رییس جمهور صورت گرفته است. چنانچه دستگاه اجرایی بخواهد علیه کسب و کار مجازی اقامه دعوا کند، ابتدا باید درخواست خود را در کارگروه کاهش موانع کسب و کارهای مجازی مطرح نماید و چنانچه ایراد مربوطه برطرف نشد، می‌تواند شکایت خود را در قوه قضاییه مطرح و تقاضای فیلتر شدن کسب و کار مورد نظر را داشته باشد. در صورتی که ترتیبات مذکور، رعایت نشود پرونده مقام امضاکننده شکایت علیه کسب و کار مجازی، به هیات تخلفات اداری ارجاع می‌شود.

خم پنجم: شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی

- ارائه دهنده: محسن عامری، مدیر دبیرخانه‌ی شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی
- تاریخ انتشار: مرداد ماه سال ۱۳۹۹

فعالیت شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی به عنوان پل ارتباطی مستقیم میان فعالان بخش خصوصی سراسر کشور با مسئولان، دولتمردان و تصمیم‌گیرندگان در استان‌های مختلف از سال ۱۳۸۹ آغاز شده است. این شورا در طول دوره فعالیت

خود توانسته است اقدامات مناسبی برای بهبود فضای کسب و کار کشور انجام دهد و دارای این اختیار است که از مسئولان مختلف در قوای سه گانه برای شرکت در جلسات مربوطه دعوت به عمل آورد تا بی واسطه با فعالان اقتصادی گفتگو کند. لذا چنانچه فعال اقتصادی در مسیر فعالیتش در تعامل با دستگاه‌های اجرایی و مجموعه‌های دولتی با مسائل و مشکلاتی مواجه شود یا با مقررات، بخشنامه‌ها، دستورالعمل‌ها و رویه‌هایی مخل و مزاحم کسب و کار مواجه شود، می‌تواند این موضوع را با دبیرخانه‌های استانی شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی، مستقر در اتاق‌های بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی استان‌ها در میان گذارد. برای دریافت اطلاعات تماس با این واحدها می‌توان به وب سایت www.pppdc.ir مراجعه نمود.

چم ششم : کمیته بهبود محیط کسب و کار (موضوع بند ب ماده (۱۲) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور)

- ارائه دهنده: محسن عامری، مدیر دبیرخانه‌ی کمیته حمایت از کسب و کار
- تاریخ انتشار: مرداد ماه سال ۱۳۹۹

از سال ۱۳۸۹، قانونگذار حسب ماده (۱۲) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، وظیفه شناسایی و احصاء قوانین، مقررات و رویه‌های مخل کسب و کار را به سه اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران و اتاق تعاون ایران و اتاق اصناف ایران محول نموده است تا با نظرخواهی مستمر از تشکل‌ها، انجمن‌ها و اتحادیه‌های اقتصادی، ضمن احصاء این مسائل، موارد مربوطه را در قالب جلسات و ارتباطاتی به

سمع و نظر نمایندگان حاکمیت برسانند. لذا فعالان اقتصادی کشور می‌توانند مسائلی از این دست را از طریق وب سایت www.madeh12.ir به اطلاع دبیرخانه کمیته ماده (۱۲) برسانند.

خم هفتم: کارگروه ملی کشاورزی تجاری

- ارائه دهنده: علیرضا کردلو، دبیر کارگروه ملی کشاورزی تجاری
- تاریخ انتشار: دی ماه سال ۱۳۹۹

آنچه در دنیای امروز از آن به عنوان گذار از کشاورزی سنتی یا تولید محور به کشاورزی تجاری یا بازار محور یاد می‌شود و در ادبیات بین‌المللی از آن برای گذار از Agriculture به Agribusiness نام برده می‌شود، نیازمند تسهیل‌گری در بخش دولتی است. به منظور پیشبرد این رویکرد، کارگروه ملی کشاورزی تجاری که متشکل از اعضای از بخش دولتی نظیر معاونت‌های تخصصی وزارت جهاد کشاورزی، بانک کشاورزی، سازمان تعاون روستایی و سایر بازیگران این حوزه در وزارت جهاد کشاورزی است، به انضمام اعضای از کمیسیون کشاورزی و صنایع وابسته اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، فعالین بخش خصوصی، شرکت‌های پیشرو ذیل کارگروه ملی کشاورزی تجاری که در وزارت جهاد کشاورزی تشکیل شده‌اند با یکدیگر در فضای ایجاد ادبیات مشترک، تولید محتوا، سیاست گذاری، تدوین آیین‌نامه‌های مرتبط و هرآنچه که الزامات اجرایی این گذار است همکاری می‌نمایند. شایان ذکر است سه رویکرد اصلی در این کارگروه در حال پیگیری است:

مبحث بسیار مهم مشارکت عمومی-خصوصی یا به عبارتی public-private partnership که در زمره رویکردهای مدرن و به روز دنیا است.

موضوع بسیار کلیدی کشاورزی قراردادی و ابزارهای لازم برای کشاورزی قراردادی.

- و ضعف مراکز خدمات توسعه کسب و کار یا همان BDS ها که نکته مهمی در فضای کشاورزی ما و نیازمند توجه ویژه است. لازم به ذکر است این نهادها با محوریت سازمان نظام مهندسی کشاورزی (به عنوان عضو این کارگروه) در حال پیگیری است. لذا تمامی سیاست‌گذاری‌ها، خط مشی‌گذاری‌ها و تصمیم‌سازی‌هایی که در بخش دولتی و بخش خصوصی درگذار از کشاورزی سنتی به کشاورزی تجاری در حال انجام است، ذیل کارگروه ملی کشاورزی تجاری قابل پیگیری است.

چم دوم : راه اندازی فعالیت

خم اول : زمان مناسب برای تاسیس شرکت

- ارائه دهنده: جواد معتمدی، مدرس حقوق تجارت
- تاریخ انتشار: آبان ماه سال ۱۳۹۹

تاسیس شرکت‌های تجاری مزایای متعددی دارد. از جمله اینکه مشارکت نهادی را میسر می‌سازد. لکن شرکت باید در زمان مناسب ثبت شود. ثبت شرکت در زمانی که شرکت به بلوغ لازم نرسیده، ایده به مرحله اجرای کامل نرسیده، فعالیت نهادی شکل نگرفته و ترجیحاً سودآور نشده، زود هنگام است. چرا که شرکت در معرض تکالیف مالیاتی قرار می‌گیرد و ممکن است منجر به انصراف از مشارکت شود و یا اینکه ایده با شکست مواجه شود؛ که در این حالت انحلال شرکت، سخت‌تر از برهم زدن مشارکت مدنی است. حال چنانچه شرکت مدنی توسعه یافته باشد اما شرکت تجاری به ثبت نرسیده باشد، تاسیس شرکت اقدامی دیر هنگام و پرمخاطره تلقی می‌شود. چرا که مطابق ماده ۲۲۰ قانون تجارت، چنانچه اشخاصی در قالب شرکت فعالیت نمایند، در حالی که شرکت خود را ثبت ننموده باشند، چنین شرکتی از نظر قانونی به منزله شرکت تضامنی تلقی خواهد شد و هر یک از شرکاء به تنهایی در قبال تمام دیون شرکت مسئول هستند.

خم دوم : مزایای تاسیس شرکت

- ارائه دهنده: جواد معتمدی، مدرس حقوق تجارت
- تاریخ انتشار: آبان ماه سال ۱۳۹۹

اولین و مهمترین مزیت ثبت شرکت‌ها، تفکیک میان شرکت به عنوان شخص حقوقی و شرکای شرکت به عنوان اشخاص حقیقی است. لذا دارایی و تعهدات شرکت از

شرکاء مستقل است و چنانچه سهامدار یا شریکی از شرکت بدهکار باشد، اموال شرکت را نمی‌توان بابت بدهی شخص توقیف نمود. برعکس و مهمتر آنکه، چنانچه شرکت بدهکار و متعهد باشد، دارایی شریک بابت این بدهی قابل توقیف نیست.

مزیت دیگر آنکه، بعضی از دارایی‌ها، خصوصاً برخی از دارایی‌های غیرمادی، به نام چند شخص قابل ثبت نیستند. مانند نام دامنه وب سایت که امکان ثبت آن به نام چند شخص میسر نیست، لکن با تاسیس شرکت می‌توان نامه دامنه را به دارایی‌های شرکت منتقل نمود. مزیت دیگر اینکه، شرکت‌ها، اعتبار بیشتری در معاملات دولتی، مناقصه‌ها و مزایده‌ها دارند. حتی برخی از امتیازات و اعتبارهای متاخر به شرکت‌ها اختصاص یافته است. به عنوان نمونه، امتیازها و اعتبارهایی که برای شرکت‌های دانش‌بنیان در نظر گرفته شده است.

مزیت بعدی و مهمتر آنکه، دارایی شرکاء، سرمایه شرکاء و سهام سهامداران در شرکت از نقدشوندگی بالاتری برخوردار است. به عنوان مثال، اگر شراکت سه شریک بعد از مدتی رشد کند اما این رشد مربوطه شرکت تجاری نباشد، انتقال سهم الشرکه یکی از شرکاء به دیگری سخت خواهد بود. این در حال است که در شرکت سهامی، شرکاء به راحتی می‌توانند سهام خود را به دیگری منتقل نمایند و این موضوع سبب ارزشمندتر شدن سهم الشرکه می‌شود.

خم سوم: شرکت های تجاری مناسب برای انواع کسب و کارها

- ارائه دهنده: جواد معتمدی، مدرس حقوق و تجارت
- تاریخ انتشار: آبان ماه سال ۱۳۹۹

سوال این است که کدام شرکت برای فعالیت تجاری ما مناسب است؟ در قانون تجارت ۷ نوع شرکت تجاری معرفی شده است که از میان این ۷ مورد، شرکت های تضامنی و شرکت های دارای مسئولیت نامحدود، برای کسب و کارها مناسب نیستند؛ مگر آن که قانون به آن امر کرده باشد مانند صرافی ها. شرکت های تعاونی و سهامی نیز برای تجارت مناسب نیستند چرا که زیر نظر دولت هستند و تصمیم گیری در این دسته شرکت ها سرمایه محور نیست. شرکت های سهامی با مسئولیت محدود نیز به دو بخش سهامی عام و سهامی خاص تقسیم می شوند.

برای راه اندازی کسب و کارهای جدید و نوپا (به ویژه شرکت های کوچک و متوسط)، تاسیس شرکت سهامی عام توصیه نمی شود؛ چرا که تاسیس این دسته شرکت ها منوط به اخذ اجازه از سازمان بورس است و این سازمان اجازه تاسیس شرکت سهامی عام را به کسب و کارهای کوچک نمی دهد.

پس تنها تاسیس شرکت با مسئولیت محدود به نام سهامی خاص مورد تاکید است. چرا که تاسیس این نوع شرکت ها از نوع دوستانه و خانوادگی و مختص کسب و کارهای نوپاست. این دسته شرکت ها نیازمند سرمایه ی زیادی نیستند و حداقل ۲ شریک قابل راه اندازی است. لذا چنانچه به دنبال راه اندازی کسب و کار حرفه ای و توسعه آتی شرکت هستید، سهامی خاص بهترین گزینه خواهد بود؛ چراکه دارای ارکان قانونی، قواعد تصمیم گیرنده و منظم تر است و رعایت نکردن قواعدش موجب مجازات کیفری مدیران می شود.

چم چهارم : ضوابط خاص داخلی اتحادیه‌های صنفی

- ارائه دهنده: علی تقی زاده، مشاور حقوقی دبیرخانه هیات عالی نظارت بر سازمان‌های صنفی کشور
- تاریخ انتشار: آذر ماه سال ۱۳۹۹

یکی از مواردی که باید مورد توجه متقاضیان اخذ پروانه کسب قرار گیرد، ضوابط خاص هر رسته صنفی و هر فعالیت شغلی است. قانونگذار در ماده ۱۱ آیین نامه اجرایی ماده ۱۲ قانون نظام صنفی، ضوابط خاص را صراحتاً و به تفکیک، متذکر شده است. این ضوابط دربرگیرنده نام رسته شغلی، کد آیسیک، حداقل مساحت لازم برای راه‌اندازی واحد صنفی، کالاها و خدمات قابل عرضه، وسایل و ابزار کار و همچنین تاسیسات و تجهیزات ایمنی انتظامی و بهداشتی است. بر این مبنا، کمیسیون نظارت شهرستان‌ها، مکلفند راساً نسبت به صدور مصوبات مبتنی بر ضوابط تعیین شده اقدام نمایند. به عنوان مثال، کمیسیون نظارت هر شهرستان می‌تواند برای تولیدکنندگان یا فروشندگان پوشاک، حداقل مساحت واحد صنفی را ۵۰ متر تعیین کند. لذا ضوابط خاص برای شهرستان‌ها متفاوت و منوط به تصمیمات کمیسیون نظارت هر شهرستان است. بر این اساس، لازم است اشخاص متقاضی اخذ پروانه کسب، پیش از انجام معامله یا اجاره ملک و حتی سرمایه‌گذاری و خرید وسایل و ابزار کار به سامانه ایرانیان اصناف مراجعه نمایند.

چم پنجم : دریافت پروانه کسب با قرارداد اجاره کوتاه مدت

- ارائه دهنده: سید علیرضا شکوهیان، کارشناس حوزه حقوقی نظام صنفی
- تاریخ انتشار: دی ماه سال ۱۳۹۹

یکی از مدارک مورد نیاز برای ارائه به تشکل صنفی، به منظور اخذ پروانه کسب (با اعتبار ۵ ساله)، قرارداد یا سندی است که نشان دهنده مالکیت عین و منفعت از

جانب متقاضی باشد. در همین حال، بررسی‌ها نشان می‌دهد غالب مدارک ارائه شده، قرارداد عادی یا رسمی اجاره با مدت معین، به عنوان مثال یکساله است در قیاس با مدت اعتبار پروانه کسب که ۵ ساله است، یا حتی مواردی که در زمان تقاضای دریافت پروانه کسب، از مدت قرارداد اجاره تنها چند ماه باقی مانده است.

نکته اینکه نیازی نیست مالکیت عین و منفعت با سند ارائه شده از سوی متقاضی تا ۵ سال معتبر باشد. در واقع، با انقضای مدت قرارداد اجاره و براساس دستورالعمل بند «د» ماده ۵۵ قانون نظام صنفی، اتحادیه صنفی یا تشکل صادرکننده پروانه کسب، به دارنده پروانه، از دست دادن یکی از شروط اخذ پروانه را اخطار می‌نماید تا دارنده پروانه نسبت به تأمین شرط لازم اقدام نماید. لذا با قرارداد اجاره کوتاه مدت نیز جواز کسب صادر خواهد شد، لکن با انقضای اعتبار قرارداد، دارنده پروانه ملزم به رفع نقص خواهد بود.

خم ششم: فعالیت‌های مشمول استعمال

- ارائه دهنده: علی تقی زاده، مشاور حقوقی دبیرخانه هیات عالی نظارت بر سازمان‌های صنفی کشور
- تاریخ انتشار: دی ماه سال ۱۳۹۹

مجوزهای صنفی یکی از انواع مجوزهای مربوط به فعالیت‌های شغلی صادره در ایران است. از جمله شرایط لازم برای صدور پروانه‌های کسب، ارائه گواهی صلاحیت، صادره توسط نیروی انتظامی است. شایان ذکر است در سال ۱۳۶۳ هیات محترم وزیران با توجه به لزوم حفظ حقوق و آزادی افراد، آیین‌نامه‌ای را به تصویب رسانده است که مطابق ماده ۲ آن، تعداد ۳۹ رسته شغلی مشمول استعمال از اماکن هستند. لذا چنانچه، متقاضی دریافت جواز صنفی هستید، لازم است به ماده مذکور در خصوص اماکن مراجعه و بررسی کنید که آیا فعالیت مدنظرتان مشمول رسته‌هایی است که نیازمند استعمال از نیروی انتظامی است یا خیر؟

چنانچه فعالیت مدنظر از جمله رسته‌هایی ملحوظ در ماده ۲ آیین نامه بود لازم است از طریق مرجع صدور مجوز نسبت به استعلام از نیروی انتظامی و اخذ گواهی صلاحیت اقدام نمایید.

خم هفتم : چگونگی پاسخ به استعلام

- ارائه دهنده: سید علیرضا شکوهیان، کارشناس حوزه حقوقی نظام صنفی
- تاریخ انتشار: آبان ماه سال ۱۳۹۹

زمانی که فردی تصمیم به اخذ پروانه‌ی کسب می‌نماید، لازم است حسب درخواست اتحادیه صادر کننده مجوز، استعلاماتی صورت گیرد. آنچه که در ارتباط با استعلامات مهم است، پاسخ مثبت یا منفی دریافتی در نتیجه استعلامات است. حال چنانچه، پاسخ مثبت باشد لازم است بدون قیدوشرط و ابهام باشد. یعنی اگر در پاسخ عبارت "به شرط" قید شود، لازم است ابهام برطرف شود و اگر پاسخ منفی باشد باید بر پایه مستندات قانونی و ادله عدم قبول کاملاً مشخص و روشن قید شده باشد.

شایان ذکر است با توجه به آیین‌نامه‌ی ماده ۱۲ قانون نظام صنفی، حداکثر بعد از ۱۵ روز باید به استعلام ها پاسخ داده شود؛ در غیر این صورت پاسخ استعلام مثبت قلمداد خواهد شد.

خم هشتم : انجام چند فعالیت در محل واحد

ارائه دهنده: علی تقی زاده، مشاور حقوقی دبیرخانه هیات عالی نظارت بر سازمان‌های صنفی کشور
تاریخ انتشار: آبان ماه سال ۱۳۹۹

ضوابط قانونی به شما اجازه می‌دهد برای راه‌اندازی یک کسب و کار جدید در واحد صنفی که در آن در حال فعالیت هستید با رعایت شرایطی خاص، به فعالیت دیگری نیز بپردازید. برای مثال چنانچه دارای مجوز تعمیرات تلفن همراه در یک واحد ۱۰۰ متری هستید و تصمیم دارید به فروش تلفن همراه نیز بپردازید می‌توانید بر اساس ضوابط خاصی که در مجوز قید شده‌است و با رعایت قوانین و ضوابط مربوط به آن صنف اقدام نمایید. فرض شود برای فروش تلفن همراه، نیاز به ۳۰ متر فضای خالی باشد. لذا در صورتی که شما یک واحد ۱۰۰ متری در اختیار دارید می‌توانید بر طبق ضوابط صنف ۳۰ متر آن را به بخش فروش اختصاص دهید و در ۷۰ متر باقی مانده به فعالیت قبلی خود، یعنی تعمیرات تلفن بپردازید.

چم سوم : مالیات

الزام به ثبت نام برای گواهی صدور یا تمدید ثبت نام مالیات بر ارزش افزوده

- ارائه دهنده: فرشید رستگار، کارشناس حوزه مالیاتی
- تاریخ انتشار: تیر ماه سال ۱۳۹۹

در این خصوص ذکر دو نکته الزامی است:

اول آنکه، مطابق بخشنامه شماره ۲۰۰/۹۹/۵۰۶ مورخ ۱۳۹۹/۲/۲۱ سازمان امور مالیاتی کشور، الزام به طی فرآیند زمانبر دریافت گواهی صدور یا تمدید ثبت نام مالیات بر ارزش افزوده لغو شده است.

دوم اینکه، از ابتدای سال ۱۳۹۹ کد اقتصادی متقاضیان راه اندازی کسب و کار جدید برای اشخاص حقوقی، شناسه ملی این اشخاص و برای اشخاص حقیقی، کد ملی و ارقام اعلامی سازمان امور مالیاتی می باشد.

خم اول: ماده ۱۳۷ قانون مالیات های مستقیم

- ارائه دهنده: فرشید رستگار، کارشناس حوزه مالیات
- تاریخ انتشار: تیر ماه سال ۱۳۹۹

ماده ۱۳۷ قانون مالیات های مستقیم دلالت بر این دارد که هزینه های درمانی پرداختی هر مودی (نظیر حقوق بگیران و صاحبان اصناف) بابت معالجه ی خود فرد، همسر و فرزندان مودی، پدر، مادر، خواهر و برادر تحت تکفل مودی، مشروط به آنکه این هزینه ها به تایید مرجع مربوطه برسد، از درآمد مشمول مالیات مودی کسر می شود. به عنوان مثال، در مورد هزینه های بیمارستانی، مرجع تایید، واحد

حسابداری بیمارستان است. لذا باید هزینه‌های درمانی مستنداً به سازمان تامین اجتماعی ارائه شود تا از درآمد مشمول مالیات کسر شود.

خم دوم: هزینه های قابل قبول مالیاتی

- ارائه دهنده: امیرحسین زمانی، کارشناس امور مالیاتی و مدرس دانشگاه
- تاریخ انتشار: بهمن ماه سال ۱۳۹۹

یکی از مهمترین مولفه‌های ملحوظ در محاسبه سود و زیان اشخاص (اعم از حقیقی و حقوقی)، هزینه‌های قابل قبول مالیاتی و استهلاکات است.

مطابق مواد ۱۴۷ تا ۱۵۱ فصل دوم مقررات مالیاتی، هزینه‌های قابل قبول برای تشخیص درآمد مشمول مالیات، عبارتست از هزینه‌هایی که در حدود متعارف، متکی به مدارک باشد و منحصراً تحصیل درآمد موسسه در دوره‌ی مالی مربوطه را با رعایت حد نصاب‌های مقرر شامل شود. بنابراین مواردی که به عنوان ارکان ماده ۱۴۷ برای پذیرش هزینه‌های مالیاتی قابل قبول توسط سازمان امور مالیاتی درج شده است، با مفاهیم عمومی و اصول اساسی حسابداری، هم از لحاظ اصل تقابل یا مقابله‌ی هزینه‌ی یک دوره، با درآمد همان دوره و هم از بابت اصل تحقق و اصل افشا، منطبق گردیده است. لذا به منظور اینکه بتوانیم از مقررات موجود در فصل دوم قانون مالیات‌های مستقیم استفاده کنیم، باید تمامی ارکان ثبت و ضبط هزینه‌های شرکت‌ها و موسسات را با مقررات ماده ۱۴۷ و به تبع آن ماده ۱۴۸ قانون مالیات‌های مستقیم منطبق نماییم.

در ماده‌ی ۱۴۸ در قالب ۲۹ بند به هزینه‌هایی که حائز شرایط ماده ۱۴۷ است اشاره شده است. لحاظ این شرایط برای این که بتوانیم محاسبات هزینه‌ای را انجام دهیم و توسط ماموران مالیاتی رسیدگی کننده نیز مورد پذیرش قرار گیرند، مهم است.

یکی از این موارد مهم ذخیره‌ی مطالباتی است که وصول آن مشکوک، یا به اصطلاح مشکوک الوصول می‌باشد. در این ماده، سه شرط قانونی برای لحاظ هزینه‌ی مطالبات مشکوک الوصول و به تبع آن پیش‌بینی ذخیره‌های لازم گذاشته شده است. این سه شرط عبارتند از این که اولاً، موضوع مربوط به فعالیت شخص باشد. ثانیاً لاوصول بودن آن کاملاً محتمل باشد و ثالثاً موضوع تا زمانی که طلب وصول شود یا لاوصول بودن آن محقق گردد در دفاتر مربوطه منظور شود. شایان ذکر است آیین نامه مربوطه نیز توسط سازمان امور مالیاتی تصویب شده است.

چم سوم: آیین‌نامه اجرایی اسناد، مدارک، دفاتر و مدارک مالیاتی

- ارائه دهنده: امیرحسین زمانی، کارشناس امور مالیاتی و مدرس دانشگاه
- تاریخ انتشار: بهمن ماه سال ۱۳۹۹

آیین‌نامه اجرایی مربوط به دفاتر، اسناد، مدارک و روش‌های نگهداری از آن‌ها اعم از ماشینی، مکانیزه و دستی، و نیز نمونه اظهارنامه مالیاتی با توجه به نوع و حجم فعالیت، حسب مورد، برای مودیان مذکور و نیز نحوه‌ی ارائه‌ی آن‌ها برای رسیدگی و تشخیص درآمد مشمول مالیات به مراجع ذیربط مصوب شده است و در دسترس قرار دارد. این آیین‌نامه در قالب ۱۰ فصل تدوین شده است:

در فصل اول، اصطلاحات آیین‌نامه ذکر شده است و به دفاتر، اظهارنامه، صورتحساب و سامانه‌ی صندوق فروش اشاره دارد.

در فصل دوم، مودیان صاحبان مشاغل در سه گروه و بر مبنای حجم یا نوع معاملات طبقه‌بندی شده‌اند.

در فصل سوم، نحوه‌ی ارائه‌ی اظهارنامه‌ی مالیاتی تبیین شده است.

در فصل چهارم، به مشخصات دفاتر پرداخته شده است.

در فصل پنجم، تکالیف مودیان در خصوص نگهداری دفاتر و اسناد و مدارک مشخص شده است.

فصل ششم، مبتنی بر تکالیف صاحبان مشاغل در خصوص سامانه‌ی صندوق فروش تنظیم شده است.

فصل هفتم، انواع صورتحساب نوع اول، دوم و سوم و همچنین نحوه‌ی صدور صورتحساب‌ها مورد توجه قرار گرفته است.

فصل هشتم، نگاهی دارد به سایر مقررات و فصل نهم، مبتنی بر نحوه‌ی ارائه دفاتر و اسناد و مدارک است.

فصل دهم در این آیین‌نامه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و شامل مواردی است که موجب رد دفاتر مودیان مالیاتی خواهد شد. در این میان، هیات سه نفره‌ی حسابرسی، موضوع بند ۳ ماده‌ی ۹۷، وظیفه‌ی تعیین تکلیف رد یا قبول دفاتر را بر عهده دارد. این هیات با بررسی اسناد و مدارک و دفاتر و همچنین درجه‌ی اهمیت ایرادات مطروحه، نظر خود را در خصوص قبولی یا رد دفاتر و اسناد و مدارک اعلام می‌نماید.

خم چهارم: تخفیفات و معافیت‌های مالیاتی

- ارائه دهنده: امیرحسین زمانی، کارشناس امور مالیاتی و مدرس دانشگاه
- تاریخ انتشار: بهمن ماه سال ۱۳۹۹

در مجموعه‌ی مقررات قانون مالیات‌های مستقیم، تخفیفات و معافیت‌هایی برای مودیان مالیاتی در نظر گرفته شده است. از جمله، ماده ۱۰۵ (و به ویژه تبصره‌های ۶ و ۷ آن)، مواد ۱۳۱، ۱۳۹ و ۱۴۱ و تبصره‌های ذیل آن‌ها و به خصوص ماده ۱۸۹ که در ذیل آن جایزه‌ی خوش‌حسابی نیز لحاظ شده است.

به طور کلی، در فصل معافیت‌ها و طبق مواد قانونی آن (مواد ۱۳۲ تا ۱۴۶)، موضوع بر اساس فعالیت‌های تولیدی، معدنی، تعاونی و ... دیده شده است. نکته‌ی حائز اهمیت در این فصل، معافیت‌های با نرخ صفر مالیاتی است. منظور از مالیات با نرخ صفر، روشی است که مودیان مشمول آن مکلف به تسلیم اظهارنامه، دفاتر قانونی،

اسناد و مدارک حسابداری، برای درآمدهای خود به ترتیب مقرر و در موارد مشخص به سازمان امور مالیاتی هستند. سازمان مذکور نیز مکلف است پس از بررسی اظهارنامه و تعیین درآمد مشمول مالیات مودیان، بر اساس اسناد و مدارک و اظهارنامه‌های تسلیم شده، پس از تعیین درآمد مشمول مالیات مودیان، مالیات آن‌ها را با نرخ صفر محاسبه نماید.

چم پنجم: رسیدگی‌های مالیاتی در نظام مالیات بر ارزش افزوده

- ارائه دهنده: فرشیید رستگار، کارشناس و مشاور حوزه مالیاتی
- تاریخ انتشار: بهمن ماه سال ۱۳۹۹

یکی از معضلاتی که مودیان نظام مالیات بر ارزش افزوده دارند در ارتباط با رسیدگی‌های مالیاتی این نظام است.

مطابق بند ۸ بخشنامه شماره ۲۰۰۹۷۱۳۳ مورخ ۱۳۹۷/۹/۲۷ عدم ثبت نام، عدم تسلیم اظهارنامه در موعد مقرر، رد دفاتر و غیرقابل رسیدگی بودن دفاتر در رسیدگی مالیات بر عملکرد موضوع قانون مالیات‌های مستقیم و همچنین تشخیص مالیات عملکرد از طریق علی‌الراس، موجب تشخیص مالیات و عوارض ارزش افزوده از طریق علی‌الراس نیست و تعیین ماخذ مشمول مالیات و عوارض ارزش افزوده باید مستند به اسناد و مدارک مثبت و رسیدگی دقیق به اعتبارات مالیاتی بویژه احراز اصالت معامله خرید کالاهای مشمول مالیات و عوارض ارزش افزوده مودیان صورت پذیرد. در این خصوص لازم است از هرگونه برآورد فروش و درآمد بدون وجود دلایل و شواهد و مستندات کافی و قابل اطمینان خودداری شود. لذا مطابق مفاد این بخشنامه، رسیدگی مالیات بر ارزش افزوده ارتباطی با رسیدگی مالیات بر عملکرد ندارد.

حال آنکه، پیش‌تر بسیاری از مودیان نظام مالیات بر ارزش‌افزوده، با رسیدگی‌های نادرست و عدم پذیرش اعتبارات مواجه بودند. پس اگر در رسیدگی‌ها به این بند از بخشنامه توجه شود، از چنین چالش‌هایی اجتناب خواهد شد.

خم ششم: معافیت مالیاتی و اظهارنامه

- ارائه دهنده: فرشید رستگار، کارشناس و مشاور حوزه مالیاتی
- تاریخ انتشار: بهمن ماه سال ۱۳۹۹

یکی از مسائل اساسی مودیان مالیاتی این است که به عنوان مثال، مودی مشمول معافیت‌هایی نظیر معافیت‌های تخصیص یافته به واحدهای دانش بنیان یا صادراتی می‌باشد، لکن به سبب عدم اطلاع در اظهارنامه معافیت را لحاظ ننموده است. سوال این است که در این صورت چه اتفاقی خواهد افتاد؟

مطابق بند ۸ بخشنامه شماره ۲۰۰/۹۸/۲۴ مورخ ۱۳۹۸/۳/۲۱ تکلیف مودیان و سازمان مالیاتی امور مالیاتی مشخص شده است. در این بند ذکر شده است "نظر به اینکه بر خورداری از نرخ صفر و هرگونه معافیت و مشوق مالیاتی حسب مورد با رعایت انجام تکالیف قانونی موضوعه از جمله حقوق مسلم مودیان مالیاتی است، لذا در مواردی که مودی سهواً و یا به دلیل عدم اطلاع از قوانین و مقررات مربوط در اظهارنامه تسلیمی، معافیت و یا مشوق و یا نرخ صفر مالیاتی نسبت به درآمدهای خود را ابراز ننموده باشد و همچنین در مواردی که مودی به اشتباه برخی از درآمدهای سال مورد رسیدگی خود را که دارای نرخ مقطوع بوده، مشمول سایر نرخ‌های مالیاتی غیرمستقیم نموده باشد و نیز در مواردی که مودی وفق مقررات بند ۱۲ ماده ۱۴۸ قانون مالیات‌های مستقیم، دارای زیان سنواتی احراز شده توسط سازمان امور مالیاتی کشور بوده و آن را از درآمد ابرازی در اظهارنامه مالیاتی تسلیمی کسر ننموده، در این گونه موارد لازم است حساب‌برسان و ماموران مالیاتی ذیربط در هنگام حسابرسی مالیاتی و یا طرح موضوع در مراجع حل اختلاف مالیاتی، حسب

مورد نسبت به اعمال نرخ صفر و یا هرگونه معافیت، مشوق، تخفیف ترجیح و نرخ صحیح مالیاتی مربوط اقدام نمایند."

خام هفتم: ارسال فصلی فهرست معاملات به سازمان امور مالیاتی

- ارائه دهنده: امیرحسین زمانی، کارشناس امور مالیاتی و مدرس دانشگاه
- تاریخ انتشار: دی ماه سال ۱۳۹۹

یکی از سوالاتی اصلی فعالین اقتصادی این است که آیا مشمول ارسال معاملات و فهرست معاملات خود به صورت فصلی برای سازمان امور مالیاتی کشور هستند یا خیر؟

در پاسخ به این سوال باید به آیین نامه تبصره ۳ ماده ۱۶۹ اشاره نمود، که مطابق آن تمامی اشخاص حقوقی و صاحبان مشاغلی که از نوع یا حجم فعالیت در گروه اول آیین نامه ذیل ماده ۹۵ قرار می‌گیرند و همچنین صاحبان مشاغلی که مشمول ارسال اظهارنامه ارزش افزوده هستند، مشمول ارسال معاملات و فهرست معاملات خود به صورت فصلی هستند.

لذا اشخاص مشمول موظف هستند تمامی معاملات مشمول خود را تا یک و نیم ماه پس از اتمام فصل از طریق درگاه اینترنتی سازمان مالیاتی و به صورت الکترونیکی ارسال نمایند و چنانچه در رابطه با ارسال فهرست اقدام ننمایند به میزان یک درصد معاملات مذکور جریمه خواهند شد. همچنین عدم صدور صورتحساب، عدم درج کد اقتصادی، استفاده از کد اقتصادی خود برای معاملات دیگران و استفاده از کد اقتصادی دیگران برای معاملات خود، مشمول ۲ درصد جریمه برای معاملات خواهد شد.

خم هشتم: مواد ۲۲ و ۲۳ قانون مالیات بر ارزش افزوده

- ارائه دهنده: امیرحسین زمانی، کارشناس امور مالیاتی و مدرس دانشگاه
- تاریخ انتشار: دی ماه سال ۱۳۹۹

ماده ۲۲ قانون مالیات بر ارزش افزوده به جرایمی که برای عدم انجام تکلیف مودیان مالیاتی در نظر گرفته شده اشاره دارد و لازم است تمامی مودیان مالیاتی و صاحبان کسب و کار به این ماده و ماده ۲۳ قانون مالیات بر ارزش افزوده توجه ویژه داشته باشند.

جرایم متنوع و متفاوتی در این دو ماده قانونی برشمرده شده است. بر اساس ماده ۲۲ قانون مالیات بر ارزش افزوده برای عدم ثبت نام توسط مودیان مالیاتی، معادل ۷۵ درصد مالیات متعلقه، جریمه در نظر گرفته شده است. برای عدم صدور صورت حساب معادل یک برابر مالیات متعلقه و برای عدم درج صحیح قیمت در صورت حساب، معادل یک برابر مابه التفاوت مالیات متعلقه، جریمه وضع شده است. در صورت عدم درج و تکمیل اطلاعات صورت حساب نیز معادل ۲۵ درصد مالیات و در صورت عدم تسلیم اظهارنامه معادل ۵۰ درصد مالیات متعلقه جریمه لحاظ شده است. حال چنانچه، مودی دفاتر و یا اسناد و مدارک ارائه ندهد به میزان ۲۵ درصد مالیات متعلقه جریمه خواهد شد. بر همین منوال، مطابق ماده ۲۳ نیز چنانچه در پرداخت مالیات و یا انجام تکالیف تاخیر وجود داشته باشد، به میزان ۲ درصد به طور ماهیانه براساس مالیات متعلقه جریمه دریافت خواهد شد. لذا لازم است حتماً مودیان و اصحاب کسب و کار، به موضوع قانون و جرایم آن توجه خاص و ویژه‌ای داشته باشند.

چم نهم: استاندارد حسابداری شماره ۳۵ مالیات بر درآمد

- ارائه دهنده: امیرحسین زمانی، کارشناس امور مالیاتی و مدرس دانشگاه
- تاریخ انتشار: دی ماه سال ۱۳۹۹

صاحبان کسب و کار و فعالان اقتصادی و همچنین مودیان مالیاتی مشمول گروه اول، در نظام مالیاتی الزام دارند که از ابتدای سال ۱۳۹۹ به بعد، استاندارد حسابداری شماره ۳۵ جمهوری اسلامی ایران، تحت عنوان مالیات بر درآمد را رعایت نمایند. با رعایت این استاندارد، عملاً استاندارد حسابداری بین المللی شماره ۱۲ نیز رعایت خواهد شد.

براساس این استاندارد، حسابداری مالیات بر درآمد اعمال خواهد شد. از طرف دیگر با توجه به الزامات این استاندارد، شرکت‌ها ملزم شده‌اند تا آثار مالیاتی معاملات و سایر رویدادها را به همان شیوه‌ای که انجام می‌دهند و در حساب هایشان ثبت می‌نمایند، منظور کنند. بدین مفهوم که همزمان سه اصل افشا، اصل اهمیت و اصل شفاف‌سازی را لحاظ نمایند. بنابراین لازم است تمامی مدیران و به ویژه مدیران مالی و حسابداران، اولاً نسبت به ملاحظات استاندارد شماره ۳۵ تحت عنوان مالیات بر درآمد آگاهی کامل کسب نمایند. ثانیاً با توجه به الزام‌آور بودن اجرای مفاد آن از ابتدای سال ۱۳۹۹ حتماً موضوع را محاسبات خود لحاظ کنند.

چم چهارم: کار و تامین اجتماعی

خم اول: ماده ۴۷ قانون کار

- ارائه دهنده: آرمین خوشوقتی، مشاور منابع انسانی
- تاریخ انتشار: بهمن ماه سال ۱۳۹۹

سوال این است که آیا تمامی کارفرمایان مبالغی را که تحت عنوان پاداش و یا پورسانت به کارکنان پرداخت می‌کنند ملاک محاسبه سنوات و عیدی و بازخرید و مرخصی قرار می‌دهند؟ پاسخ منفی است؛ قانوناً براساس ماده ۴۷ قانون کار، کارفرمایان اجازه دارند مبالغی را که به منظور ایجاد انگیزه برای تولید بیشتر، کیفیت بهتر، تقلیل ضایعات و افزایش علاقه مندی کارکنان و بالا بردن سطح درآمد کارگران به آنها پرداخت می‌کنند را ملاک محاسبه سنوات و عیدی، بازخرید مرخصی و فوق‌العاده‌های اضافه کاری و شب کاری و ماموریت و نوبت کاری قرار ندهند.

خم دوم: جبران خدمات کارکنان

- ارائه دهنده: آرمین خوشوقتی، مشاور منابع انسانی
- تاریخ انتشار: بهمن ماه سال ۱۳۹۹

یکی از اصلی‌ترین چالش‌های مدیران، چه در زمان جذب کارجویان و چه در نگهداشت کارکنان، مربوط به جبران خدمات است.

چالش اول، حقوق من کم است؛ کارکنانی که چنین دغدغه‌ای دارند معتقد هستند در سازمانشان عدالت مزدی رعایت نمی‌شود. بدین معنی که آورده‌های آن‌ها و یا ارزش افزوده‌ای که برای سازمانشان ایجاد می‌کنند، تناسبی با دریافتی‌های آنان نسبت به آورده‌های دیگر کارکنان با دریافتی‌های آنان ندارد. بنابراین این چالش را

برای مدیران ایجاد می‌کنند. راهکار مواجهه با این چالش این است که شغل‌ها را ارزشیابی کنیم و سپس بر مبنای ارزش شغل‌ها به شاغلین پرداخت داشته باشیم. بدین مبنا که ببینیم هر یک از مشاغل برای سازمان، چه ارزش افزوده‌ای ایجاد می‌کنند و یا چه ریسک‌های سازمانی را پوشش می‌دهند. سپس بر اساس میزان ارزش‌افزوده یا ریسک‌هایی که پوشش می‌دهند به کارکنان پرداختی داشته باشیم. ضمن اینکه باید این نسبت را در مورد مشاغل رعایت کنیم. در واقع، راحت‌ترین کاری که می‌توان تضمین نمود عدالت در میان کارکنان سازمان رعایت شود، ارزشیابی مشاغل است.

چالش دوم، سایر سازمان‌ها پرداختی بیشتر دارند؛ برخی کارکنان به مدیرانشان مراجعه می‌کنند و این دغدغه را دارند که بقیه‌ی سازمان‌ها و شرکت‌ها، به کارکنانی که در همین موقعیت هستند پرداختی بیشتری دارند. این گروه از کارکنان احساس می‌کنند که پرداخت‌های شرکت یا سازمانشان منصفانه نیست. یعنی بدون نگاه به نرخ بازار یا شرایط، در سازمانشان پرداخت صورت می‌گیرد. راهکار چیست؟ عبور از این چالش، راهکاری بسیار ساده دارد. ما بدانیم در بازار اصطلاحاً مظنه خرید این نوع خدمت چقدر است؟ و عدم توجه به این احساس کارکنان، موجب می‌شود مدیران در سریع‌ترین زمان ممکن کارکنان توانمندشان را از دست بدهند. برای اینکه مدیران، سازمانشان را برای همیشه در مقابل این چالش جدی بیمه کنند، چاره‌ای ندارند جز اینکه در داخل سازمان شغل‌ها را نسبت به هم ارزشیابی کنند. با احصای ارزش هر شغل و پرداخت حقوق بر اساس ارزش شغل‌ها تا حدود زیادی مشکل مرتفع خواهد شد. لکن حتماً باید نگاه برون سازمانی هم داشت و نسبت به پرداختی کارکنان شرکت‌های هم‌صنف و هم‌منطقه‌ای آگاه بود.

خم سوم: باز طراحی نظام جبران خدمت

- ارائه دهنده: آرمین خوشوقتی، مشاور منابع انسانی
- تاریخ انتشار: بهمن ماه سال ۱۳۹۹

یکی از چالش‌های همیشگی مدیران این است که چطور می‌توانند بهره‌وری نیروی انسانی را افزایش دهند. چالش جدیدی نیز در سال ۱۳۹۹ با توجه به شرایط پیچیده اقتصادی به چالش قبلی اضافه شده این است که چگونه مدیران می‌توانند نظام پرداخت یا نظام جبران خدمت خود را طوری باز طراحی نمایند که بخشی از پرداخت‌هایی که به کارکنان صورت می‌گیرد، بر اساس بهره‌وری نیروی انسانی یا بر اساس خروجی کارکنان اندازه‌گیری شود؟

مدیرانی که در جستجوی پاسخی برای بازطراحی نظام جبران خدمت خود هستند و به دنبال این هستند که چگونه می‌توانند نظام جبران خدمت خود را به نحوی طراحی نمایند که بخشی از پرداخت‌های کارکنان بر اساس خروجی، بهره‌وری و عملکرد صورت گیرد، باید شاخص‌های عملکردی مانند تعلق، تعهد سازمانی و مواردی نظیر آن را فراموش کنند. چرا که این شاخص‌های قابل اندازه‌گیری و کمی‌سازی نیستند.

خم چهارم: ارتقاء عملکرد کارکنان

- ارائه دهنده: آرمین خوشوقتی، مشاور منابع انسانی
- تاریخ انتشار: دی ماه سال ۱۳۹۹

یکی از بزرگترین دغدغه‌های مدیران، تقریباً در همه سطوح این است که بتوانند عملکرد کارکنان را ارتقاء دهند. ارتقاء عملکرد کارکنان در درجه اول به این نیاز دارد که کارکنان از انتظارات مدیران مطلع باشند. باید توجه شود که به چه میزان به کارکنان بازخورد داده می‌شود و به چه میزان از آن‌ها بازخورد گرفته می‌شود؟ به

چه میزان با آنها به درست ارتباط برقرار می‌شود؟ حلقه‌ی مفقوده‌ی نظام مدیریت عملکرد در حقیقت در بازخورد دادن و بازخورد گرفتن است.

خمس پنجم: اندازه‌گیری عملکرد کارکنان

- ارائه دهنده: آرمین خوشوقتی، مشاور منابع انسانی
- تاریخ انتشار: دی ماه سال ۱۳۹۹

چنانچه به دنبال اندازه‌گیری عملکرد کارکنان هستیم، باید دو رویکرد را رعایت کنیم. رویکرد اول، کمی‌سازی است؛ بدین معنی که شاخص‌هایی را انتخاب نماییم که قابل اندازه‌گیری و کمی شدن باشند. رویکرد دوم اینکه، شاخص‌هایی را انتخاب کنیم که حسب وظایف و شغل‌های سازمان و طبیعتاً وظایف کارکنان و شغل کارکنان احصاء شده باشند.

خمس ششم: علی‌الحساب شدن سنوات خدمت

- ارائه دهنده: وحید حاجی زاده، کارشناس حقوق کار
- تاریخ انتشار: تیر ماه سال ۱۳۹۹

یکی از بحث‌های چالشی در بنگاه‌های اقتصادی و کسب و کارها، علی‌الحساب شدن سنوات خدمت با اسناد به دادنامه دیوان عدالت اداری است. توضیح آنکه، دادنامه دیوان عدالت اداری در سال ۱۳۹۸ مبنی بر این موضوع صادر شد که تمامی پرداخت‌هایی که به عنوان سنوات به هر کارگری با هر نوع قراردادی انجام می‌شود، به عنوان سنوات علی‌الحساب قلمداد می‌گردد و در زمان قطع همکاری باید با آخرین حقوق، محاسبه و مابه‌التفاوت به کارگر پرداخت شود. اما در سال ۱۳۹۹، دیوان اقدام به صدور اصلاحیه ای کرد، مبنی بر این که موضوع صرفاً مربوط به کارگرانی

است که قراردادهای دائم یا بیش از یکسال دارند. لذا چنانچه به نیروی کار دائمی هر ساله سنوات پرداخت شود، این پرداختی علی الحساب تلقی می‌شود و در زمان قطع همکاری لازم است سنوات پرداختی محاسبه و با حقوق آخر تسویه شود. لکن چنانکه کارگری قرارداد موقت تا یکسال داشته باشد و برای مدت مذکور سنوات دریافت کند، این مبلغ قطعی تلقی می‌شود و علی الحساب نیست.

خم هفتم: پورسانت‌ها و پاداش‌های روزانه در لیست تامین اجتماعی

- ارائه دهنده: آرمین خوشوقتی، مشاور محترم منابع انسانی
- تاریخ انتشار: آذر ماه سال ۱۳۹۹

بر عکس آنچه تصور می‌شود پورسانت‌ها یا پاداش‌هایی که در ساعات عادی کار در ازای کار یا فروش یا تولید بیشتر به کارکنان پرداخت می‌شود (به غیر از وجوهی که تحت عنوان پاداش افزایش بهره‌وری پرداخت می‌شود)^۱ جزئی از مزد کارکنان محسوب می‌شود. مستند به ماده ۳۵ قانون کار، این دسته مبالغ که در ساعات عادی کار و در ازای انجام کار به کارگر پرداخت می‌شوند بخشی از مزد هستند و طبیعتاً ملاک محاسبه سنوات یا مزایای پایان کار، عیدی و پاداش پایان سال و یا بازخرید مرخصی و همچنین فوق‌العاده‌هایی مثل فوق‌العاده‌ی اضافه کاری، فوق‌العاده‌ی شب‌کاری، فوق‌العاده‌ی ماموریت و فوق‌العاده‌ی نوبت کاری کارکنان قرار می‌گیرند. کارفرمایان و مدیران محترم با تصور اینکه این مبالغ، پاداش هستند و مشمول کسور تامین اجتماعی نمی‌شوند، هم از محاسبه‌ی آن‌ها در پرداختی‌های اضافه‌کاری، شب‌کاری، سنوات و عیدی خودداری می‌نمایند و هم اینکه این ارقام را در لیست

^۱ - به موجب قانون تامین اجتماعی، مصوبات شورای عالی تامین اجتماعی و همچنین مقررات مربوطه که در بخشنامه‌ی شماره ۱۱ مورخ ۱۳۹۹/۵/۱۵ درآمد سازمان تامین اجتماعی هم تصریح شده است، وجوهی که تحت عنوان پاداش افزایش بهره‌وری پرداخت می‌شود (البته با رعایت مقررات قانونی) از شمول کسور تامین اجتماعی، ۲۳ درصد سهم کارفرما و ۷ درصد سهم کارکنان معاف است.

تامین اجتماعی خود درج نمی‌کنند. حال آنکه، این موضوع برای کارفرمایان حائز ریسک است. در واقع، این مبلغ جزئی از حقوق و مشمول کسور تامین اجتماعی است و باید در لیست ارسالی به بیمه توسط کارفرمایان قید شود و طبیعتاً مشمول ۲۳ درصد سهم بیمه کارفرما و بیمه بیکاری و ۷ درصد سهم بیمه کارگر قرار گیرد. در مواردی که پورسانت‌ها و یا پاداش‌ها، مشمول کسور تامین اجتماعی قرار می‌گیرند، چنانچه کارگر در آستانه بازنشستگی قرار گیرد، بیکار شود یا بیمار یا باردار شود، این مبالغ مبنای محاسبه‌ی غرامت بیماری یا بارداری، مقرره‌ی بیکاری و یا مستمری بازنشستگی کارگر قرار می‌گیرد. لکن چنانچه این اتفاق نیفتاده باشد، یعنی در زمانی که این مبالغ به کارگر پرداخت می‌شود، ملاک کسور تامین اجتماعی قرار نگرفته باشد و در لیست بیمه ماهیانه‌ای که کارفرما به سازمان تامین اجتماعی ارسال می‌کند، درج نشده باشند، کارگر از این مبالغ بهره‌مند نخواهد شد، لذا چاره‌ای نخواهد داشت جز اینکه با مراجعه به مراجع حل اختلاف، از این مبالغ بهره‌مند شود.

خم هشتم: تکلیف کارفرما در پرداخت سهم بیمه به تامین اجتماعی

- ارائه دهنده: آرمین خوشوقتی، مشاور منابع انسانی
- تاریخ انتشار: آذر ماه سال ۱۳۹۹

نکته‌ی بسیار مهمی که کارفرمایان و مدیران محترم باید بدانند این است که مسئولیت پرداخت حق بیمه‌ی سهم کارفرما و سهم کارگر به سازمان تامین اجتماعی بر عهده کارفرماست و کارفرما به موجب ماده ۳۶ قانون تامین اجتماعی، مکلف است به هنگام دریافت مزد یا حقوق و مزایا، سهم بیمه شده را از حقوق و مزایای بیمه شده (یعنی کارگر) کسر کند، سهم خود را به آن اضافه کند و به سازمان تامین اجتماعی، پرداخت نماید. حال چنانچه کارفرما از کسر کردن سهم بیمه کارگر (بیمه شده) خودداری نماید، کارفرما مسئول پرداخت آن به سازمان تامین اجتماعی خواهد بود.

بدیهی است چنانچه کارگر بعداً با تقدیم دادخواست، کارفرما را مکلف به پرداخت حق بیمه کند، کارفرما باید شخصاً کل سهم بیمه حق کارگر و کارفرما (یعنی همان ۳۰ درصد) را مجموعاً به سازمان تامین اجتماعی پرداخت کند و نمی‌تواند کارگر را مکلف کند که سهم ۷ درصد خود را به کارفرما پرداخت نماید.

چم پنجم: قراردادها

خم اول: شرط داوری در قراردادها

- ارائه دهنده: فرهاد بیات، کارشناس و مدرس حقوق کسب و کار
- تاریخ انتشار: مرداد ماه سال ۱۳۹۹

یکی از پرسش‌های مطرح در خصوص قرارداد نویسی این است که چنانچه در قرارداد خود، شرط داوری را ذکر کرده باشیم، این شرط چه تاثیری بر حقوق و تکالیف طرفین خواهد داشت؟

در پاسخ به این پرسش، مقدمتاً لازم است اشاره شود که دادگستری برای رسیدگی به اختلافات طرفین قرارداد صلاحیت عام دارد. بنابراین اگر در قرارداد به نحوه رسیدگی به اختلافات اشاره نشده باشد، طرفین قرارداد برای مراجعه به محاکم قضایی، چالشی نخواهند داشت. لکن چنانچه در قرارداد قید شود اختلافات طرفین از طریق داوری قابل رسیدگی و حل و فصل است، دیگر یکی از طرفین بدون جلب رضایت طرف مقابل نمی‌تواند به دادگستری مراجعه و به صورت یکطرفه از شرط داوری عدول نماید. به عبارت دیگر، اثر اصلی شرط داوری، نفی صلاحیت دادگستری است. حال چنانچه، بدون توجه به وجود شرط داوری دعوایی در دادگاه مطرح شود، با دو اثر زیانبار مواجه خواهیم شد.

اثر زیان بار اول اینکه، دعوای ما به دلیل شرط داوری رد می‌شود و لذا محاکم قضایی به موضوع دعوا رسیدگی نخواهند کرد؛ به عبارتی قرار عدم استماع صادر خواهد شد و هزینه پرداختی بابت دادرسی، بلافایده و غیرقابل اعاده خواهد بود. به عنوان مثال، در طرح دعوای یک میلیارد تومانی، باید ۳۵ میلیون تومان هزینه دادرسی پرداخت شود. حال چنانچه بدون توجه به وجود شرط داوری در قرارداد، به دادگاه مراجعه و دادخواست داده شود، هزینه دادرسی پرداخت شده، بازگردانده نخواهد شد.

نکته دوم از دست دادن زمان است. چرا که به جای طی فرآیند داوری، درگیر مراحل دادرسی خواهیم شد و زمان را از دست خواهیم داد. بنابراین ضروری است هریک از طرفین قرارداد یا وکیل دادگستری طرفین، پیش از ارائه دادخواست در محاکم قضایی، اطمینان حاصل کند که شرط داوری بین طرفین قرارداد وجود ندارد و مراجعه به دادگاه یا سایر مراجع ذی صلاح، به عنوان گام اول صحیح نیست. چنانکه اشاره شد مهم‌ترین اثر درج شرط داوری در قرارداد، نفی صلاحیت دادگستری و امکان مراجعه به دادگاه است.

نکته دیگر در شرط داوری این است که چه بسا در قراردادی مابین طرفین شرط داوری درج نشده باشد، این شرط در سند دیگری قید شده باشد. این موضوع باید از جانب طرف قرارداد یا وکیل دادگستری مورد توجه قرار گیرد و تنها به مندرجات قرارداد اصلی بسنده نشود. چه بسا طرفین قرارداد مقدمتاً تفاهم‌نامه‌ای تنظیم نموده باشند که در آن قید شده باشد چنانچه در آینده قراردادی منعقد شود لازم است اختلافات طرفین به مرجع داوری مشخصی ارجاع شود. جالب توجه آنکه، مطابق اساسنامه‌هایی که اداره ثبت شرکت‌ها به صورت پیش فرض برای ثبت شرکت، در اختیار عموم قرار می‌دهد، صراحتاً چنین متنی برای شرکت‌های با مسئولیت محدود، به عنوان پیش فرض درج شده است که اختلافات میان شرکا از طریق حکمیت و داوری حل و فصل خواهد شد. بر این اساس چنانچه، اختلافی میان شرکای شرکت با مسئولیت محدود مطرح باشد، لازم است حتماً اساسنامه شرکت مطالعه گردد؛ چه بسا در اساسنامه شرکت قید شده باشد که اختلافات باید لزوماً از طریق داوری حل و فصل شود. با عدم توجه به این نکته ساده و مراجعه به دادگاه، دعوای مربوطه رد خواهد شد. لذا لازم است حتماً پیش از طرح دعوا از وجود یا فقدان شرط داوری در روابط قراردادی اطمینان حاصل شود.

پرسش متداول دیگر در قرارداد نویسی این است که آیا بهتر است در قراردادها از شرط داوری استفاده شود؟ پیش از پاسخ به این سوال، باید توجه شود که آیا اختلافات مربوطه قابلیت ارجاع به داوری را دارد یا خیر؟

برای مثال، آیا اموال موضوع قرارداد در زمره اموال دولتی است؟ در این صورت ارجاع اختلافات، منوط به طی تشریفات قانونی مشخص مانند اخذ مصوبه هیأت وزیران خواهد بود.

در خصوص قرارداد میان کارفرما و کارگر، اختلافات در صلاحیت اداره کار را نمی‌توان به داوری حل اختلاف ارجاع داد و لازم است کارگر به مراجع مرتبط رجوع و اقدام به دادخواهی نماید.

فارغ از چنین محدودیت‌هایی، هنگامی به ارجاع داوری توصیه می‌شود که شرط داوری کاملاً شفاف در قرارداد درج شده باشد. شایان ذکر است در عمل، حدود ۸۰ درصد از شرط و شروطهای داوری، مبهم و ناقص هستند و نه تنها به شرط داوری کمک نمی‌کنند، بلکه عملاً منجر به اختلاف خواهند شد.

شرط داوری باید جامع، شفاف باشد و ترجیحاً داور در آن مشخص گردد و ذکر شود که شرط داوری به عنوان یک توافق مستقل، در صورت انحلال قرارداد یا بی اعتباری آن نیز معتبر است؛ بنابراین باید از درج شرط داوری به نحو ناقص (مانند ارجاع تفسیر قرارداد به داوری و عدم تعیین تکلیف سایر اختلافات) و یا استفاده از عبارت مبهم "داور مرضی الطرفین" خودداری کرد.

خم دوم: خطاهای رایج در قراردادها

- ارائه دهنده: فرهاد بیات، کارشناس و مدرس حقوق کسب و کار
- تاریخ انتشار: مرداد ماه سال ۱۳۹۹

منوط کردن اجرای تعهد به امری که در اختیار متعهد است؛

به عنوان مثال، در قراردادی ذکر شده که فروشنده متعهد است کالا را پس از صدور فاکتور ظرف ۵ روز به خریدار تحویل دهد. نظر به اینکه، فاکتور را فروشنده صادر می‌نماید، چنانچه اقدام به صدور فاکتور نکند، موعد تحویل کالا چه روزی خواهد بود؟

ایجاد تعهد برای اشخاص ثالث غایب در قرارداد؛

یکی از اشتباه‌های قراردادی است. به عنوان مثال، در قرارداد قید می‌شود که تمامی اعضای هیات مدیره، ضامن قرارداد منعقد شده شرکت هستند. این عبارت، قطعاً برای مدیران امضاکننده قرارداد تعهدآور است. لکن این عبارت منجر به ایجاد تعهد برای سایر مدیران نیست. زیرا صرفاً می‌توان برای روابط فیما بین و نه اشخاص ثالث، تعهد ایجاد نمود.

درج عبارات مبهم و کیفی غیرقابل اندازه‌گیری در قراردادها؛

لازم است از نوشتن عبارات مبهم و کیفی غیرقابل اندازه‌گیری در قراردادها پرهیز شود. عبارات کیفی غیرقابل اندازه‌گیری شامل مواردی نظیر محصول با کیفیت عالی، درجه یک، صادراتی، خارجی و یا عبارات مبهم نظیر ۴۰۰ روزکاری که ممکن است در تعبیر و تفسیر روزکاری اختلاف ایجاد شود، است. لذا یا باید چنین مواردی در قراردادها تعریف شوند یا در تدوین قرارداد از عبارتهای شفاف و روشن تری استفاده شود تا موجب اختلاف نشود.

چشم ششم: تسهیلات ریالی و ارزی

خم اول: نرخ تسعیر ارز در صورت های مالی

- ارائه دهنده: امیرحسین زمانی، کارشناس امور مالیاتی و مدرس دانشگاه
- تاریخ انتشار: تیر ماه سال ۱۳۹۹

مؤسسات و مودیانی مالیاتی که دارای عملیات تجاری خارجی و معاملات ارزی هستند، نیازمند تسعیر ارز در حساب‌ها و صورت‌های مالی خود هستند. بنابراین باید اولاً، نرخ ارز و ثانیاً روش افشای آن را در صورت‌های مالی خود به نحو مطلوب و منطبق با مقررات مالیاتی و در چهارچوب استانداردهای مربوطه لحاظ نمایند. به طور کلی اشخاص یاد شده در دو مقطع، نیازمند تسعیر ارز در حساب‌های خود هستند. اول، در هنگام وقوع معامله و دوم در تاریخ تهیه ترازنامه.

در تاریخ انجام معامله، بهای معاملات ارزی اعم از اقلام پولی و اقلام غیرپولی، به نرخ ارز در تاریخ وقوع محاسبه و در حساب‌ها ثبت می‌شود. اما در تاریخ تهیه ترازنامه، صرفاً اقلام پولی ارزی به نرخ ارز در تاریخ تهیه ترازنامه، محاسبه و در حساب‌ها ثبت می‌شوند. بنابراین، به طور کلی تسعیر ارز، بیانگر رعایت و یا عدم رعایت اصول و استانداردهای حسابداری و درچارچوب مقررات مالیاتی است و به معنای نفی روش‌های یکنواخت نیست. لذا در هنگام تهیه ترازنامه و به ویژه در مواقعی که نرخ ارز دارای نوسانات شدیدتری است، حتماً باید تسعیر نرخ ارز برای معاملات تجاری خارجی و معاملات ارزی به نحو مطلوبی در صورت‌های مالیاتی مؤسسات و مودیان مالیاتی منعکس شود.

خم دوم: بلاک چین

- ارائه دهنده: عباس نوروزی، کارشناس بازار سرمایه
- تاریخ انتشار: تیر ماه سال ۱۳۹۹

در قرن ۲۱ ام شرایط زندگی و نوع کسب و کارها با تغییرات قابل توجه مواجه شده‌اند. زمانی که افراد از طریق اطرافیان یا شهر خود جذب سرمایه می نمودند سپری شده است. این روزها باید دنبال جذب سرمایه جهانی بود.

بلاک چین از جمله ابزارهای مناسبی است که افراد می‌توانند ایده‌های خود را آنجا بگذارند و از این طریق کسب سرمایه نموده و کسب و کار خود را به پیش ببرند. پیگیری این روش با بهره‌گیری از توکن‌ها میسر است.

حال چنانچه نقشه راه فعالیت مشخص و درست باشد و بتوان در کسب و کار به موفقیت رسید، افرادی که سرمایه‌گذاری کرده‌اند از سود فعالیت برخوردار خواهند شد و اگر کسب و کار با شکست مواجه شود سرمایه آن‌ها نیز از بین خواهد رفت.

در واقع، فضای بلاک چین می‌تواند به افراد کمک کند تا با نقاط دیگر دنیا در ارتباط بوده و برای کسب و کارهای خود در قرن ۲۱ ام، جذب سرمایه بسیار مناسبی داشته باشند. به این شیوه، بسیاری از شرکت‌های ایرانی از داخل و خارج از کشور تامین مالی کرده‌اند و توانسته‌اند منابع گسترده‌تر و قوی‌تر را بدست بیاورند تا بتوانند کسب و کار خود را در ابعاد بزرگ و پایدار ادامه دهند. لازم است به خاطر داشته باشیم که با عدم تغییر، محکوم به شکست و خروج از فعالیت خواهیم بود.

در دنیای امروز، فضای بلاک چین و فضاهای مشابهی ایجاد شده که اطلاع از آن‌ها ضروری است. به عنوان مثال، زمانی مردم با کارت‌های اعتباری کار نمی‌کردند و کسانی برنده شدند که توانستند پلتفرم‌های مالی خود را بر اساس اعتبار یا به صورت مجازی ایجاد کنند. همانطور که این روزها بسیاری از خریدها اینترنتی شده است.

چم هفتم: فرابورس

خم اول: کارکرد بازار فرابورس

- ارائه دهنده: عباس نوروزی، کارشناس بازار سرمایه
- تاریخ انتشار: مرداد ماه سال ۱۳۹۹

در کنار بازار بورس، بازاری با عنوان فرابورس وجود دارد. کارکرد بازار فرابورس در دنیای مدرن به این صورت است که شخصی که ایده‌ی خلاقانه دارد اما برای گسترش ایده خود منابع مالی کافی در اختیار ندارد، از طریق سازوکارها و صورت‌های مالی موجود، متقاضی پذیرش در بازارهای فرابورس می‌شود و به صورت عرضه اولیه، جذب سرمایه انجام می‌دهد تا بتواند کسب و کار خود را رونق دهد. در ایران نیز این بازار شکل گرفته است. در انتهای صفحه اینترنتی بورس، لینک فرابورس ایران قابل رویت است.

طی سال‌های اخیر شرکت‌های کوچک موجود در فرابورس، توانسته‌اند از طریق عرضه اولیه جذب سرمایه خوبی داشته باشند تا بتوانند کالاها و خدمات خود را به صورت بلندمدت و پایدار در بازار یک منطقه یا کشور بفروشند. لذا چنانچه می‌خواهیم کسب و کاری مداوم و پیوسته با رشد و توسعه داشته باشیم، بهتر است بیاموزیم که چگونه می‌توان در بازارهای فرابورس ادامه حیات داد. تغییر لازمی بقاست و بسیاری از شرکت‌های انحصارطلب که نمی‌خواهند مقداری از سرمایه خود را در اختیار دیگران قرار دهند به مرور زمان به انزوا خواهند رفت. از سوی دیگر، به مرور زمان، شرکت‌های فعال در بازارهای بورس می‌توانند به عنوان رقیب جدی وارد بازار شوند. پس چنانچه کسب و کار جدیدی دارید لازم است سعی کنید آن را به گونه‌ای ارائه دهید که زودتر مطرح شوید و بتوانید حامی مدنی برایش بیابید. سهمی که در بازار فرابورس خواهید فروخت در این مسیر بسیار کمک کننده است.

خم دوم: تامین مالی جمعی در فرابورس

- ارائه دهنده: فاطمه کیلانی، کارشناس نهادهای مالی و نوآوری فرابورس ایران
- تاریخ انتشار: بهمن ماه سال ۱۳۹۹

در شرایطی که خلا روش تامین مالی شرکت‌ها در مرحله اولیه تجاری‌سازی وجود داشت، روش تامین مالی جمعی ایجاد شد. تامین مالی جمعی یا به عبارتی Crowdfunding شیوه جدید تامین تمام یا بخشی از منابع مورد نیاز برای انجام یک طرح مشخص هست که از سال ۲۰۰۶ مورد استفاده قرار گرفته است. در این روش، اقدام به جذب حمایت‌های تامین کنندگان برای یک هدف مشخص نظیر تحقق یک ایده، راه اندازی پروژه و یک کسب و کار از طریق زیرساخت‌های اینترنتی می‌شود.

شایان ذکر است در خصوص موضوع، دستورالعملی توسط شورای عالی بورس و اوراق بهادار تصویب شده است و کارگروه ارزیابی تامین مالی جمعی مستقر در فرابورس ایران به مجوزدهی سکوها یعنی همان پلتفرم‌های اینترنتی می‌پردازد. لذا چنانچه شخصی از طریق تامین مالی جمعی به دنبال تامین سرمایه است و از او به عنوان شرکت متقاضی سرمایه یاد می‌شود، به سایت فرابورس بخش تامین مالی جمعی قسمت عاملین مجاز به فعالیت مراجعه نموده و با توجه به حوزه فعالیت به یکی از عاملین مراجعه نماید. سپس تیم ارزشیابی، طرح کسب و کار و میزان سرمایه درخواستی متقاضی را بررسی نموده و پس از تایید در سکو منتشر می‌کند. بسیار مهم است که متقاضی با انتشار یک کلیپ یک تا سه دقیقه ای نسبت به معرفی محصول شرکت اقدام نماید. لازم است دقت شود مبلغ مورد نیاز، کمتر یا بیشتر از مبلغ درخواستی نباشد؛ چنانچه مدل همه یا هیچ انتخاب شود و کل مبلغ درخواستی جمع آوری نشود، تمامی مبلغ جمع شده به تامین کنندگان برگشت خواهد خورد.

چنانچه قصد دارید سکویی برای تأمین مالی جمعی ایجاد نمایید یا در حال حاضر صاحب سکویی هستید، مطابق دستور العمل از شما به عنوان متقاضی عاملیت تأمین مالی جمعی یاد می‌شود.

شایان ذکر است برای اخذ مجوز، لازم است به سایت cf.ifb.ir مراجعه شود. سپس، دبیرخانه کارگروه ارزیابی، حداقل‌ها را بررسی می‌کند و پس از احراز شرایط اولیه جلسه‌ای را در کارگروه ترتیب می‌دهد. کارگروه مدل کسب و کار متقاضی، صلاحیت مدیرعامل و اعضای هیات مدیره و سایر اشخاصی کلیدی را بررسی می‌کند. در صورت تایید کارگروه، موافقت اصولی اعطا می‌شود. سپس متقاضی ۶ ماه فرصت خواهد داشت که برای اخذ مجوز فعالیت اقدام کند؛ پس از طی ۶ ماه نیز اعتبار موافقت اصولی به اتمام می‌رسد. لذا چنانچه شما تأمین کننده (یا به عبارتی سرمایه گذار) هستید می‌توانید لیست سکوه‌های مجاز را از سایت فرابورس، بخش تأمین مالی جمعی، قسمت عاملین مجاز مشاهده کنید. مراجعه به سایت سکوها، قطعاً تجربه جالبی خواهد بود و بدون در نظر گرفتن محدودیت جغرافیایی، می‌توانید با یک کسب و کار آشنا شده و در رشد فعالیت آن سهیم شوید.

چم هشتم: کشاورزی

خم اول: مشارکت عمومی و خصوصی در بخش کشاورزی

- ارائه دهنده: علیرضا کردلو، دبیر کارگروه کشاورزی تجاری
- تاریخ انتشار: مرداد ماه سال ۱۳۹۹

دولت می تواند در فضای مشارکت عمومی - خصوصی با بخش خصوصی، پروژه ها را به مشارکت بگذارد. تبصره ۱۹ قانون بودجه و آیین نامه های اجرایی آن از این رویکرد حمایت می کند. از سوی دیگر تصویب لایحه مشارکت عمومی - خصوصی نیز که در مجلس شورای اسلامی در حال بررسی است، در پیشبرد این رویکرد موثر خواهد بود. مشارکت عمومی - خصوصی در بخش کشاورزی بدین شیوه شکل می گیرد که پروژه ای از طرف بخش خصوصی یا از طرف بخش عمومی انتخاب و به وزارت جهاد کشاورزی، منضم به تصمیم به مشارکت ارائه می شود.

گزارش تصمیم به مشارکت که توسط مشاورین خبره نگاشته می شود، حاوی بررسی پروژه از سه جنبه حقوقی، مالی و فنی است. وزارت مذکور، این گزارش را در کمیسیون ماده ۲۷، مشتمل بر نمایندگان وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت دادگستری، سازمان برنامه و بودجه و خبرگانی از بخش خصوصی مورد طرح و بررسی قرار می دهد و در صورت تصویب، مشارکت پروژه با بخش خصوصی کلید می خورد. در بخش کشاورزی، پروژه های بسیار زیادی در قالب راهبرد مشارکت عمومی و خصوصی قابل انجام است. این موضوعات در ۴ دسته ی «توسعه زنجیره های ارزش»، «توسعه زیرساخت های بازار»، «توسعه مراکز خدمات کسب و کار» و «انتقال دانش فناوری اطلاعات» قابل دسته بندی است. پروژه هایی در زمینه بذر، تولید نهاده های پایه ی کشاورزی، زیرساخت های کشاورزی و از این دست موارد، مثال هایی هستند که در قالب رویکرد مشارکت عمومی و خصوصی قابل انجام هستند.

خم دوم: ظرفیت آموزشی موجود برای گذار از کشاورزی سنتی به تجاری

- ارائه دهنده: علیرضا کردلو، دبیر کارگروه کشاورزی تجاری
- تاریخ انتشار: مرداد ماه سال ۱۳۹۹

کشاورزی قراردادی، یکی از موضوعات مهمی است که در فضای کشاورزی تجاری در سطح دنیا مطرح است. کشاورزی قراردادی در نقطه‌ی مقابل کشاورزی رودخانه‌ای است. به این مفهوم که در فضای کشاورزی سنتی، محصولی تولید می‌شود که کشاورزان نسبت به آن اطلاع یا تجربه دارند یا منابع لازم برای تولید آن را در اختیار دارند. در صورتی که ممکن است نیاز بازار به نوع یا شکل محصول متفاوت باشد. کشاورزی قراردادی روشی است که بر مبنای آن، به جای اینکه ابتدا محصول تولید شود و سپس بازاریابی صورت گیرد، ابتدا با مصرف‌کنندگان محصولات کشاورزی (اعم از نهادها و کارخانجات و واحدهای تولیدی) توافق صورت می‌گیرد و قرارداد بسته می‌شود، سپس بر اساس سفارش و قرارداد، اقدام به تولید شود. مبحث کشاورزی قراردادی در ایران کاملاً نوپاست. هرچند پروژه‌های موفق در این زمینه نیز در کشور انجام شده است. مانند پروژه‌ی نوین زعفران و ... که همگی این پروژه‌ها نیز موفق به اخذ جوایزی در سطح بین‌المللی شده‌اند. یکی از مهمترین نتایج رویکرد کشاورزی قراردادی این است که می‌تواند ضایعات در بخش کشاورزی را کاملاً کاهش دهد و باعث ارتقای بهره‌وری زنجیره ارزش کشاورزی تجاری شود.

خم سوم: برخورداری از حمایت های زنجیره ارزش در بخش کشاورزی

- ارائه دهنده: علیرضا کردلو، دبیر کارگروه کشاورزی تجاری
- تاریخ انتشار: مرداد ماه سال ۱۳۹۹

به منظور برخورداری از حمایت‌های مربوط به ارتقای بهره‌وری زنجیره ارزش، لازم است تمام فعالینی که می‌خواهند به صورت یکپارچه و زنجیره‌ای در بخش کشاورزی فعالیت نمایند، حداقل در سه حلقه از حلقه‌های تامین نهاده، تولید، فرآوری، توزیع و مصرف فعال باشند؛ تا بتوانند از حمایت‌های دولتی برخوردار شوند.

در وزارت جهاد کشاورزی بسته‌های فنی و کاربردی مختلفی برای تامین مالی زنجیره ارزش و در واقع مجوزهای زنجیره ارزش و سایر الزامات آن در نظر گرفته شده است تا کشاورزی ما از کشاورزی تک حلقه‌ای و نقطه‌ای به سمت و سوی کشاورزی زنجیره‌ای حرکت کند. که عملاً رویکرد فاخری در فضای توسعه کشاورزی است.

تهران-میدان امام خمینی-خیابان باب همایون-خیابان
معاونت امور اقتصادی و بهبود محیط کسب و
مرکز ملی مطالعات، پایش و کدپستی:
دورنگار:

۳۳۹۶۷۶۳۸
۱۱۴۹۴۳۶۶۱
۳۳۹۶۷۶۳۸
۳۹۹۰۳۱۰۳

صو اسرافیل
دارایی و کار کشور